

Світова політика: сутність і процеси розвитку.

- **План.**
- Геополітика, як сукупність міжнародних політичних процесів.
- Зовнішня політика держави. Сутність, функції, типи.
- Сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин.
- Україна, як суб'єкт міжнародних відносин.

- **Геополітика** це концепція, що виходить із визнання залежності політичних процесів від територіально-просторового розташування держав, вона вивчає вплив географічних факторів (географічних границь, клімату, розміру території, кількості населення, наявності природних ресурсів та ін.) на стан і еволюцію економічної, політичної та соціальної системи суспільства.

- В широкому сенсі геополітика – це сукупність усіх міжнародних дій і процесів. Тобто геополітика дорівнює міжнародним відносинам.

- **Міжнародний (світовий) політичний процес** — це сукупність дій та взаємовідносин суб'єктів політики на міжнародній арені. Поняття світовий політичний процес і міжнародні політичні відносини тісно взаємопов'язані, оскільки позначають в основному ту саму політичну реальність, але в різних аспектах. Коли йдеться про міжнародні політичні відносини, акцент робиться на суб'єктах цих відносин — державах, міжнародних організаціях, міжнародних рухах. Коли йдеться про світовий політичний процес, то маються на увазі функціональний аспект міжнародних відносин, дії цих суб'єктів на міжнародній арені.

- **Міжнародні відносини – це сукупність політичних, економічних, ідеологічних, правових, військових, культурних та інших зв'язків і взаємин між державами й системами держав, між головними соціальними, економічними, політичними силами, організаціями й громадськими рухами, які діють на світовій арені.**

Фактори формування міжнародних відносин

- світова економічна й політична ситуація;
- баланс воєнно-стратегічних сил;
- діяльність міжнародних організацій;
- вплив окремих держав на хід подій у світі;
- Стан природного середовища та ін.

Форми міжнародних відносин

- *Співробітництво* реалізується за допомогою участі в діяльності різних міжнародних організаційних структур, укладенні двосторонніх і багатосторонніх договорів про дружбу й співробітництво.
- *Суперництво* має мирний характер боротьби між державами за вигідну реалізацію свого національного інтересу, починаючи від розширення своїх капіталів і технологій до розміщення військових баз.
- *Конфлікти* на міжнародному рівні виникають тоді, коли не вдається врегулювати несумісні інтереси двох або декількох держав. Вони знаходять висвітлення в денонсації договорів, розриві дипломатичних відносин, економічній блокаді, провокуванні внутрішньої дестабілізації шляхом інформаційних диверсій, терористичних актів, військових переворотів і т.п.

Тенденції розвитку міжнародних відносин сучасності

- *Розосередження влади.*
- *Глобалізація міжнародних відносин
Наростання глобальних проблем і прагнення держав світу до спільного їх вирішення.*
- *Посилення поділу світу на два полюси – полюси миру, добробуту й демократії та полюси нестабільності, бідності, тиранії.*
- *Демократизація як міжнародних відносин, так і внутрішньополітичних процесів.*

Суб'єкти міжнародних відносин

Суб'єкт міжнародних відносин	Приклади
окремі індивіди	емігранти, студенти за обміном, туристи
юридичні особи	Фірни, банкові установи, що мають власні закордонні філіали
Окремі держави	Україна, Росія, США
військово-політичні блоки	НАТО
Міжнародні урядові організації	ООН, ЮНЕСКО, Європарламент
Міжнародні громадсько-політичні організації	Всесвітня рада Миру, Всесвітня федерація демократичної молоді.
міжнародні неурядові організації	Організація Червоного хреста та напівмісяця, Гринпис

- **Зовнішня політика – це діяльність держави й інших політичних інститутів суспільства щодо здійснення своїх інтересів і потреб на міжнародній арені.**

Специфічні особливості зовнішньої політики

- - здійснюється на більш широкому просторовому й соціальному рівні, тому що характеризує взаємодію, щонайменше, із двома й більше країнами;
- - її функціонування пов'язане не тільки з якоюсь конкретною формою влади, але й з широким спектром міжнародних норм і цінностей, створених людством у ході його тривалого еволюційно-революційного розвитку;
- - у світі існує близько 200 різних держав з їх різноплановими інтересами й програмами, цілями й завданнями. Для налагодження взаємин з іншими державами потрібні не тільки скоординовані дії, але й певне коректування внутрішньої політики держави.

Фактори впливу на зовнішню політику держави

фактори внутрішнього соціального середовища:

- політична структура суспільства;
- структура державного апарату;
- економічний потенціал суспільства;
- демографічна структура суспільства та ін.

фактори зовнішнього соціального середовища:

- характер і стан суміжного оточення (суспільно-політична обстановка в сусідніх державах);
- блокова приналежність;
- ступінь інтегрованості в систему міжнародних відносин;
- загальний стан і тенденції розвитку системи міжнародних відносин.

геополітичні фактори:

- географічне положення країни;
- особливості території;
- природні ресурси.

Цілі зовнішньої політики держави

- - захист державного суверенітету проти зовнішніх намірів і постійну турботу про безпеку країни;
- - створення зовнішніх умов, сприятливих для економічного співробітництва, культурних зв'язків з іншими країнами, розвиток іноземних інвестицій, туризму та ін.;
- - вплив на зовнішнє оточення, контроль за небажаними стосовно даної держави діями, їх нейтралізація;
- - внесення свого вкладу в побудову стабільних міжнародних відносин, заснованих на фундаменті міжнародного права.